

MAŁOPOLSKI KONKURS CHEMICZNY DLA GIMNAZJALISTÓW

Etap I (szkolny)

Materiały dla nauczycieli

Rozwiązania zadań wraz z punktacją

Uwagi ogólne:

- Za prawidłowe rozwiązanie zadań rachunkowych inną metodą niż opisana w schemacie należy przyznać maksymalną liczbę punktów (metoda wybrana przez ucznia może być dłuższa lub krótsza, ale musi być prawidłowa).
- Za każde zadanie rachunkowe uczeń może uzyskać maksymalnie 2 pkt. Stosuje się następujący sposób punktowania:
  - 2 pkt – zastosowanie poprawnej metody, prawidłowe wykonanie obliczeń oraz podanie wyniku z właściwą jednostką i dokładnością oraz zapisanie odpowiedzi;
  - 1 pkt - zastosowanie poprawnej metody, lecz popełnienie błędów rachunkowych prowadzących do błędnego wyniku liczbowego; podanie wyniku z niewłaściwą dokładnością lub niepoprawną jednostką, niezapisanie odpowiedzi (popełnienie dwóch ze wskazanych w tym punkcie błędów powoduje całkowitą utratę punktów);
  - 0 pkt – inna lub brak odpowiedzi
- W żadnym przypadku nie przyznaje się 0,5 punktu.
- Brak współczynników stechiometrycznych w równaniu reakcji lub ich błędne dobranie powoduje utratę punktów za zapisanie równania. **Za uzgodnione równanie reakcji chemicznej uznaje się takie, w którym podano możliwie najmniejsze całkowite współczynniki stechiometryczne.** Dopuszcza się współczynniki ułamkowe (połówkowe) przy cząsteczkach typu X_2 .
- Brak strzałek $\uparrow \downarrow$ w równaniach reakcji nie powoduje utraty punktów.

- Zastąpienie w równaniu reakcji chemicznej znaku równości (=) strzałką (→) lub odwrotnie nie powoduje utraty punktu. Jeżeli w równaniach procesu dysocjacji znak jednej strzałki zostanie zastąpiony dwiema strzałkami o przeciwnych zwrotach, nie powoduje to utraty punktu.
- W przypadku pozostawienia przez ucznia dwóch rozwiązań - poprawnego i błędnego - lub dwóch odpowiedzi - poprawnej i błędnej - nie należy przyznawać punktów.
- Jeżeli uczeń nie zapisze wody nad strzałką w równaniu procesu dysocjacji, nie należy przyznawać punktów.

Rozwiązania i kryteria oceniania.

Nr zadania	Maksymalna liczba punktów za zadanie	Oczekiwana/przykładowa odpowiedź + punktacja częściowa	Punkty częściowe możliwe do zdobycia
I	7 pkt	<p>1. Z tabeli wynika, że w 100 cm³ kawy parzonej znajduje się 78 mg kofeiny. 78 mg kofeiny ---- 100 cm³ kawy parzonej x ---- 150 cm³ kawy parzonej</p> <p style="text-align: center;">$x = 117 \text{ mg}$</p> <p>Objętość kawy bezkofeinowej, w której będzie zawarte 117 mg kofeiny:</p> <p style="text-align: center;">4 mg kofeiny ---- 100 cm³ kawy bezkofeinowej 117 mg kofeiny ---- y $y = 2925 \text{ cm}^3$</p> <p>Odpowiedź: Aby wprowadzić taką ilość kofeiny, należałoby wypić 2925 cm³ kawy bezkofeinowej.</p>	2 pkt
		<p>2. Maksymalne stężenie procentowe $m_{\text{substancji}} = 55 \text{ mg} = 0,055 \text{ g}$ $V_{\text{roztworu}} = 100 \text{ cm}^3, d_{\text{roztworu}} = 1,1 \text{ g/cm}^3 \rightarrow m_{\text{roztworu}} = 110 \text{ g}$ $C_p = (m_{\text{substancji}}/m_{\text{roztworu}}) \cdot 100\% = (0,055 \text{ g}/110 \text{ g}) \cdot 100\% = 0,05\%$</p> <p>Minimalne stężenie procentowe $m_{\text{substancji}} = 30 \text{ mg} = 0,030 \text{ g}$ $V_{\text{roztworu}} = 100 \text{ cm}^3, d_{\text{roztworu}} = 1,1 \text{ g/cm}^3 \rightarrow m_{\text{roztworu}} = 110 \text{ g}$ $C_p = (m_{\text{substancji}}/m_{\text{roztworu}}) \cdot 100\% = (0,030 \text{ g}/110 \text{ g}) \cdot 100\% = 0,027\% = 0,03\%$</p> <p>Odpowiedź: Maksymalne stężenie wynosi 0,05% minimalne zaś 0,03%.</p>	2 pkt
		<p>3. I – nie, II – tak, 52 mg/100 cm³, III – tak, 40 mg/100 cm³ lub nie, IV – nie. (W tabeli uczeń może wpisać same wartości – bez jednostki).</p> <p>Uwaga: Za poprawne uzupełnienie (całkowicie) czterech wierszy - 3 pkt.; trzech wierszy - 2 pkt.; dwóch wierszy 1 pkt; jednego wiersza - 0 pkt.</p>	3 pkt

II	13 pkt	1. chlorek wapnia	1 pkt												
		2.	1pkt, 1 pkt 1pkt, 1 pkt 1pkt, 1 pkt												
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Oznaczenia literowe probówek, których zawartości zmieszano ze sobą.</th> <th style="text-align: center;">Objawy reakcji</th> <th style="text-align: center;">Równanie reakcji</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">D + G</td> <td style="text-align: center;">wytrącił się osad</td> <td style="text-align: center;">$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Pb}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{KNO}_3$</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">D + E</td> <td style="text-align: center;">wytrącił się osad</td> <td style="text-align: center;">$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + \text{CaCl}_2 \rightarrow \text{PbCl}_2\downarrow + \text{Ca}(\text{NO}_3)_2$</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">E + G</td> <td style="text-align: center;">wytrącił się osad</td> <td style="text-align: center;">$\text{CaCl}_2 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Ca}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{KCl}$</td> </tr> </tbody> </table>		Oznaczenia literowe probówek, których zawartości zmieszano ze sobą.	Objawy reakcji	Równanie reakcji	D + G	wytrącił się osad	$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Pb}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{KNO}_3$	D + E	wytrącił się osad	$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + \text{CaCl}_2 \rightarrow \text{PbCl}_2\downarrow + \text{Ca}(\text{NO}_3)_2$	E + G	wytrącił się osad	$\text{CaCl}_2 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Ca}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{KCl}$
		Oznaczenia literowe probówek, których zawartości zmieszano ze sobą.		Objawy reakcji	Równanie reakcji										
		D + G		wytrącił się osad	$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Pb}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{KNO}_3$										
		D + E		wytrącił się osad	$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + \text{CaCl}_2 \rightarrow \text{PbCl}_2\downarrow + \text{Ca}(\text{NO}_3)_2$										
		E + G	wytrącił się osad	$\text{CaCl}_2 + 2\text{KOH} \rightarrow \text{Ca}(\text{OH})_2\downarrow + 2\text{KCl}$											
		3. $\text{Pb}(\text{OH})_2 + \text{N}_2\text{O}_5 \rightarrow \text{Pb}(\text{NO}_3)_2 + \text{H}_2\text{O}$ Należy uznać inne równania reakcji spełniające warunek współczynników stechiometrycznych.	1 pkt												
		4. 239 u (chodzi o siarczek ołowiu(II) - należy uznać również wartość podaną z większą dokładnością) Za poprawną wartość ale bez jednostki lub z błędną jednostką należy przyznać 0 pkt.	1 pkt												
		5. $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2 \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{Pb}^{2+} + 2\text{NO}_3^-$	1 pkt												
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Nazwa kationu</td> <td style="text-align: center;">Nazwa anionu</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Ołowiu(II)</td> <td style="text-align: center;">Azotanowy(V)</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Uwaga! Należy przyznać punkt tylko za dokładnie takie nazwy jak powyżej z poprawnymi wartościowościami w nawiasach.</p>	Nazwa kationu	Nazwa anionu	Ołowiu(II)	Azotanowy(V)	1 pkt										
Nazwa kationu	Nazwa anionu														
Ołowiu(II)	Azotanowy(V)														
6. II, III, IV	1 pkt														
7. $\text{H}^+ + \text{OH}^- \rightarrow \text{H}_2\text{O}$	1 pkt														

III	5 pkt	1. 114 protonów, 175 neutronów	1 pkt						
		2. ununheks, Uuh	1 pkt						
		3. 298 Uwaga: za podanie wartości z jednostką [u] należy przyznać 0 pkt.	1 pkt						
		4. <table border="1" data-bbox="619 465 1222 595"> <tbody> <tr> <td>Liczba protonów</td> <td>112</td> </tr> <tr> <td>Liczba atomowa</td> <td>112</td> </tr> <tr> <td>Numer okresu</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>Numer grupy</td> <td>12</td> </tr> </tbody> </table> <p>Za liczbę protonów i liczbę atomową przyznajemy się łącznie 1 pkt, w przypadku poprawnej liczby atomowej a błędnej liczby protonów lub odwrotnie uczeń uzyskuje 0 pkt, analogicznie rzecz się ma w przypadku numeru grupy i okresu .</p>	Liczba protonów	112	Liczba atomowa	112	Numer okresu	7	Numer grupy
Liczba protonów	112								
Liczba atomowa	112								
Numer okresu	7								
Numer grupy	12								
IV	5 pkt	1. d 2. d 3. d 4. d 5. d	1 pkt 1 pkt 1 pkt 1 pkt 1 pkt						
Suma punktów:	30 pkt								